

Informace pro nově zvolené starosty obcí s rozšířenou působností

Zákon o ochraně veřejného zdraví č. 258/2000 Sb.

Obecné informace

1. Při vzniku krizové situace a v době jejího řešení zveřejňuje **Ministerstvo zdravotnictví** na svých internetových stránkách **www.mzcr.cz** v části pro širokou veřejnost informace a pokyny k jejich řešení.
2. Při vzniku krizové situace a v době jejího řešení zveřejňují na svých internetových stránkách aktuální informace a informační materiály **všechny krajské hygienické stanice**:

Hygienická stanice hlavního města Prahy: <http://www.hygpaha.cz>

Krajská hygienická stanice Jihočeského kraje: <http://www.khscb.cz>

Krajská hygienická stanice Jihomoravského kraje: <http://www.khsbrno.cz>

Krajská hygienická stanice Karlovarského kraje: <http://www.khskv.cz>

Krajská hygienická stanice kraje Vysočina: <http://www.khsjih.cz>

Krajská hygienická stanice Královéhradeckého kraje: <http://www.khshk.cz>

Krajská hygienická stanice Libereckého kraje: <http://www.khslbc.cz>

Krajská hygienická stanice Moravskoslezského kraje: <http://www.khsova.cz>

Krajská hygienická stanice Olomouckého kraje: <http://www.khsolc.cz>

Krajská hygienická stanice Pardubického kraje: <http://www.khspce.cz>

Krajská hygienická stanice Plzeňského kraje: <http://www.khsplzen.cz>

Krajská hygienická stanice Středočeského kraje: <http://www.khsstc.cz>

Krajská hygienická stanice Ústeckého kraje: <http://www.khsusti.cz>

Krajská hygienická stanice Zlínského kraje: <http://www.khszlin.cz>

Oblast prevence infekčních nemocí

1. Očkování proti infekčním nemocem

- **pravidelné** (např. očkování dětí, očkování dospělých proti tetanu)
- **zvláštní** (souvisí s určitou činností na vybraných pracovištích zaměstnavatele)
- **mimořádné** (např. proti žlutence po povodních)

Podmínky pro uvedená očkování stanoví zákon o ochraně veřejného zdraví. Očkovací látky jsou hrazeny ze státního rozpočtu a dodávány očkujícím lékařům. Očkovací kalendář upravuje vyhláška č. 537/2006 Sb., o očkování proti infekčním nemocem.

2. Opatření proti šíření infekčních onemocnění

- zdravotnický pracovník poskytující zdravotní péči, který zjistí infekční onemocnění, podezření na takové onemocnění nebo úmrtí na ně či vylučování původců infekčních nemocí hlásí tyto skutečnosti orgánu ochrany veřejného zdraví (OOVZ)
- OOVZ provádí epidemiologické šetření infekcí včetně stanovení protiepidemických opatření
- týdenní hlášení infekcí z krajských hygienických stanic (KHS) jsou zasílána Státnímu zdravotnímu ústavu (SZÚ)
- celostátní sumarizace dat o výskytu infekčních nemocí se provádí v SZÚ včetně sledování trendů a jejich analýzy
- výskyt mimořádných epidemiologických situací je okamžitě hlášen KHS na Ministerstvo zdravotnictví (MZ) a SZÚ
- **ochranná desinfekce, desinsekce a deratizace (DDD)**
 - smí se používat jen přípravky s povolením k uvedení na trh
 - musí se dodržovat návod k jejich použití stanovený výrobcem
 - osoba, která provádí DDD činnost je povinna kontrolovat její účinnost
 - osoba, která je oprávněna provozovat speciální ochrannou DDD, je povinna informovat dotčené osoby o záměru provést speciální velkíplošnou ochrannou DDD
 - OOVZ je oprávněna rozhodnutím nařídit provedení DDD
 - v případě nebezpečí z prodlení OOVZ vyhlásí provedení DDD ústně a následně vydá písemné rozhodnutí.

Oblast pitná voda a voda ke koupání

3. Konzumace pitné vody z povrchových zdrojů a studní

- V případech, kdy **vodní zdroj nebo rozvod pitné vody byl kontaminován**, platí zákaz užívání vody pro lidskou spotřebu a potřebu (k přímému pití, přípravě stravy a nápojů, osobní hygieně, čištění a sanitaci stravovacích prostor, zalévání a oplachu plodin a rostlin určených k lidské spotřebě). Tento zákaz je vydán nařízením příslušné krajské hygienické stanice (§ 85 odst. 1 zákona č. 258/2000 Sb.) a platí do doby, než bude ověřena zdravotní nezávadnost vody (vyhláška č. 252/2004 Sb., kterou se stanoví hygienické požadavky na pitnou a teplou vodu a četnost a rozsah kontroly pitné vody, nebo na základě provedení hodnocení zdravotních rizik), a to po provedení asanačních opatření vodních zdrojů a rozvodů vody. Radiologické ukazatele jakosti vody stanoví vyhláška č. 307/2002 Sb., o radiační ochraně. Vyhodnocení jakosti vody z pohledu radiologického spadá do kompetence Státního ústavu pro jadernou bezpečnost.
- V případech, kdy **provozovatel vodovodu vyřadil vodovod z provozu** sám a po ověření jakosti vody opět zprovoznil, vydají orgány ochrany veřejného zdraví (OOVZ) provozovateli vodovodu nařízení (§ 85 odst. 1 zákona č. 258/2000 Sb.), ve kterém nařídí zvýšenou četnost sledování jakosti vody a případně upravený rozsah stanovení a další potřebná opatření. Současně OOVZ zajistí státní zdravotní dozor nad těmito vodovody jako zcela prioritní úkol s přijetím všech odpovídajících opatření.
- V případě, že **provozovatel kontaminovaný vodovod vyřadil z provozu a znovu ještě do provozu neuvedl**, vydají OOVZ nařízení provozovateli (§ 85 odst. 1. zákona č. 258/2000 Sb.), ve kterém nařídí, že vodovod může být zprovozněn až po vydání souhlasu OOVZ. Současně se uloží opatření dle předchozího odst.
- Při státním zdravotním dozoru se vychází z § 84 zákona č. 258/2000 Sb. a metodického návodu hlavního hygienika ČR k výkonu státního zdravotního dozoru v oblasti zdravotní nezávadnosti pitné vody ze dne 4.1. 2002. Státní zdravotní ústav vydal v roce 2007 metodické doporučení pro nouzové zásobování pitnou vodou.
(viz <http://www.szu.cz/uploads/documents/chzp/voda/pdf/nouzvod.pdf>)
- KHS je povinna jakéhokoliv nařízení ve smyslu § 85 odst. 1 zákona č. 258/2000 Sb. po celou dobu jeho platnosti **vyvěsit na své úřední desce a úřední desce obce** a informovat Ministerstvo zdravotnictví o jeho vydání.

4. Koupání a rekreace

Veřejná zařízení určená ke koupání:

- V případě **kontaminace povrchové vody** využívané ke koupání nebo kontaminace zdroje pro bazén umělého koupaliště (včetně soukromých bazénů) je vydán KHS zákaz koupání ve smyslu § 85 odst. 1. zákona č. 258/2000 Sb. Tento zákaz platí do doby, než bude ověřena zdravotní nezávadnost vody (vyhláška č. 135/2004 Sb., kterou se stanoví hygienické požadavky

na koupaliště, sauny a hygienické limity písku v pískovištích venkovních hracích ploch), a to po provedení asanačních opatření v povodí. Radiologické ukazatele jakosti vody stanoví vyhláška č. 307/2002 Sb., o radiační ochraně. Vyhodnocení jakosti vody ke koupání z pohledu radiologického spadá do kompetence Státního ústavu pro jadernou bezpečnost.

- V případech, kdy **provozovatel koupaliště vyřadil koupaliště z provozu sám a opět zprovoznil**, vydají OOVZ provozovateli nařízení podle § 85 odst. 1 zákona č. 258/2000 Sb., ve kterém nařídí zvýšenou četnost sledování jakosti vody v koupališti (případně upravený rozsah stanovení) a další potřebná opatření. Současně OOVZ zajistí státní zdravotní dozor nad těmito zařízeními. (Při státním zdravotním dozoru se vychází z § 84 zákona č. 258/2000 Sb.).
- KHS je povinna jakéhokoli nařízení ve smyslu § 85 odst. 1 zákona č. 258/2000 Sb. zákona č. 258/2000 Sb. po celou dobu jeho platnosti **vyvěsit na své úřední desce a úřední desce obce** a informovat Ministerstvo zdravotnictví o jeho vydání.

5. Pohřbívání

- Podle § 5 odst. 3 zákona č. 256/2001 Sb., o pohřebnictví, může **KHS** v případě, že osoba byla v době úmrtí nakažena nebezpečnou nemocí, **stanovit způsob nakládání s lidskými pozůstatky při pohřbení, jakož i rozhodnout o pohřbení zpopelněním bez ohledu na vůli osoby sjednávající pohřbení**. Odvolání proti rozhodnutí KHS nemá odkladný účinek.

6. Odpady

- KHS, podle § 75 zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech, jsou dotčeným správním úřadem při rozhodování ve věcech, které se dotýkají zájmů chráněných podle tohoto zákona v oblasti ochrany lidského zdraví a hodnotí a řídí zdravotní rizika a **vydávají z hlediska ochrany zdraví lidí odborné stanovisko k návrhům při nakládání s odpady**, zejména k jejich využívání, úpravě a odstranění.

Oblast hygieny výživy a předmětů a materiálů určených pro styk s potravinami

1. Předměty nebo částí předmětů přicházejících do styku s potravinami, které byly v kontaktu s bahnem, kaly a záplavovou vodou

- Do této skupiny předmětů patří kuchyňské nádobí a náčiní, části přístrojů pro domácnost, které přicházejí do styku s potravinami, potravinářské obaly, dále vybavení provozoven společného stravování (restaurace, školní a závodní jídelny, kantýny, stánky s občerstvením apod.) nebo zařízení ve výrobnách potravin, které samy nebo jejich části přicházejí do styku s potravinami či s potravinářskými surovinami.
- Všechny předměty, které jsou vyrobeny z porézních nasákavých materiálů, do nichž může vsakovat voda, musí být po zasažení záplavovou vodou, kaly nebo bahnem zlikvidovány (např. obalové materiály z papíru, filtry a filtrační materiály z papíru, obalové fólie z plastů).
- Předměty z porézních materiálů, které je možné na vnitřním i vnějším povrchu podrobit uvedenému sanitačnímu procesu (tj. důkladném mechanickém očištění, omytí, dezinfekci a opětovném omytí pitnou vodou) je možné dále použít k jiným účelům, než pro styk s potravinami (keramické výrobky, plastové tenkostěnné obaly, plastové kanystry apod.)
- Předměty nebo jejich části, které jsou vyrobeny z materiálů schopných odolat použitým dezinfekčním a čistícím prostředkům **musí být podrobeny následujícímu postupu:**
 - Předměty musí být důkladně mechanicky zbaveny viditelných nečistot. Postup se volí podle charakteru předmětu a odolnosti materiálu nebo materiálů, z nichž je předmět vyroben. Tam, kde je to vhodné a umožňuje to materiálové složení předmětů, se doporučuje mechanické očištění všech povrchů, včetně méně přístupných prostor, tlakovou vodou.
 - Po mechanickém očištění (pokud nebyla použita tlaková voda) musí být předměty důkladně omyty pokud možno pitnou vodou. K omytí se doporučuje pro odmaštění povrchů použít vodu s přídavkem saponátového prostředku.
 - Po omytí musí být provedena dezinfekce vhodným dezinfekčním prostředkem. Volba dezinfekčního prostředku se řídí:
 - a. jeho účinností vůči choroboplodným mikroorganismům
 - b. schopností materiálu předmětu odolávat dezinfekčnímu prostředku
 - Nejběžnějšími dostupnými dezinfekčními prostředky jsou CHLORAMIN T a SAVO. Při jejich použití je nutno respektovat doporučení výrobce pro přípravu koncentrace roztoku a doby působení. Po dezinfekci se předmět a jeho součásti důkladně opakovaně opláchnou pitnou vodou a osuší.
 - Předměty, u kterých není možné provést chemickou dezinfekci z důvodů rizika např. poškození výrobku použitými chemikáliemi, je nezbytné podrobit některému z uvedených sterilizačních postupů, zvoleném s ohledem na materiálové složení či velikost předmětu.
 - a. horkým suchým vzduchem – teplota 160°C po dobu 60 minut (v domácnostech např. v kuchyňské troubě)

- b. horkou vodou – teplota 90°C po dobu 20 minut
 - c. kombinací teploty a dezinfekčního prostředku – teplota 60°C po dobu 20 minut
- Očištěny a dezinfikovány musí být všechny části výrobků, včetně skrytých prostor a to jak na vnitřní tak na vnější straně. Např. u kuchyňského nádobí, je-li to možné, odmontovat všechny úchyty, rukojeti, těsnění apod. a dezinfikovat samostatně.
 - U výrobků jako jsou elektrická a strojní zařízení, kde je demontáž problematická a neodborná manipulace by mohla ohrozit uživatele je třeba, aby tyto úkony provedl servis nebo výrobce.
 - Pokud předmět nebo jeho části, které přicházejí do styku s potravinami, po provedené sanitaci vykazují viditelné známky poškození (popraskání, poškrábání, odloupení povrchové vrstvy, koroze apod.) nebo by mohly smyslově nepříznivě ovlivnit potraviny, nelze je použít pro styk s potravinami. Ve výjimečných případech je nutné možnost opětovného použití konzultovat s odbornými pracovníky krajské hygienické služby.
 - U výrobků, které by po takto provedené sanitaci měly být uvedeny na trh či do oběhu nebo by měly být použity v provozovnách společného stravování či výrobě potravin je nezbytné, aby provozovatel konzultoval zdravotní nezávadnost výrobku se odbornými pracovníky krajské hygienické služby.

2. Potraviny

- Potraviny, které přišly do přímého kontaktu se záplavovou vodou, s výjimkou potravin hermeticky balených ve skle nebo plechu, by neměly být konzumovány a měly by být zlikvidovány. I v případě použití konzervovaných potravin je však nutné nejprve konzervy omýt a vydezinfikovat. Doporučuje se omýt konzervy v čisté vodě se saponátem, poté opláchnout v roztoku dezinfekčního roztoku a nakonec v čisté pitné vodě. Ostatní potraviny je nutné zlikvidovat do kontejnerů k tomuto účelu určených. Zlikvidovat je nutné ale i konzervy silně pomačkané nebo s narušeným obalem, nebo se silně znečištěným uzávěrem.
- Chlazené potraviny, které byly ponechány déle než 4 hodiny při teplotě nad 6°C, a dále zmrazené potraviny, které roztály a byly v tomto stavu ponechány déle než 2 hodiny, musí být zlikvidovány.
- Zlikvidovány musí být všechny potraviny v otevřených baleních, dále v neotevřených baleních papírových, sádkových, látkových a celofánových, které přišly do styku se záplavovou vodou. V tomto případě je však nutné věnovat pozornost i potravinám, které sice nebyly v přímém styku se záplavovou vodou, ale došlo k navlhnutí obalů potravin nebo přímo ke zvlhnutí obsahů, a i takové potraviny je nutné vyřadit z konzumace.
- Zemědělské plodiny, které byly ve styku se záplavovou vodou, je nutné z hlediska principu předběžné opatrnosti považovat za zdravotně závadné a jejich konzumace nebo další zpracování je vhodné až po hygienické kontrole. V případě rostoucích plodin se doporučuje provést takové kontroly po třech týdnech od skončení záplav. Ovoce a zelenina, které nebyly

přímo zaplaveny, ale pocházejí ze záplavových oblastí, lze konzumovat až po důkladném omytí pitnou vodou.

- Existuje-li jakákoliv pochybnost o zdravotní nezávadnosti potravin, doporučuje se její likvidace.
- V případě provozovatelů potravinářských podniků (např. restaurace, prodej potravin) se doporučuje zlikvidovat všechny potraviny, které přišly do styku se záplavovou vodou.
- V případě jakýchkoliv příznaků onemocnění (např. bolesti břicha, průjem, zvýšená teplota) se doporučuje návštěva lékaře, který provede vyšetření a určí příčinu zdravotních potíží. Nelze podceňovat počáteční lehké příznaky.

Oblast hygieny dětí a mladistvých

V rámci informačního systému hygieny dětí a mladistvých je zavedeno sledování umístění všech nahlášených zotavovacích akcí a jiných podobných akcí pro děti v režimu geografických souřadnic. *(Jiným podobným akcím pro děti není zákonem č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, uložena ohlašovací povinnost. Ta je uložena jen zotavovacím akcím. Informace o místu konání jiných podobných akcích jsou proto dostupné pouze za předpokladu, že pořadatel, nad rámec zákonem stanovených povinností, ohlašovací povinnost splní. Přitom zotavovací akce pro děti je zákonem definována jako organizovaný pobyt 30 a více dětí ve věku do 15 let na dobu delší než 5 dnů, jehož účelem je posílit zdraví dětí, zvýšit jejich tělesnou zdatnost, popřípadě jim umožnit i získání specifických znalostí nebo dovedností. Vedle toho je jiná podobná akce pro děti definována jako organizovaný pobyt dětí v počtu menším nebo po dobu kratší, než je stanoveno u zotavovací akce, a to z výjimkou akcí pořádaných pro děti v poměru rodinném nebo obdobném, tzn. jedná se o akce s počtem dětí menším než 30 nebo trvajících po dobu kratší než 5 dnů).* Informační systém hygieny dětí a mladistvých je propojen s informačním systémem Hasičského záchranného sboru ČR. Hasičský záchranný sbor každého kraje má tedy dostupné informace o místech konání těchto akcí pro případ řešení mimořádných klimatických a jiných krizových situací.

Na webových stránkách www.taboryinfo.cz je pro širokou veřejnost přístupný mapový přehled o nahlášených nebo evidovaných zotavovacích a jiných podobných akcích pro děti v daném roce aktuální sezóny letní dětské rekreace. Na mapě ČR jsou umístěny ikony uprostřed s číslem, odpovídajícím počtu táborů konaných v dané lokalitě. Při postupném rozkliknutí ikony se lze dostat až na úroveň jednotlivých táborů. Kliknutím na ikonu tábora se otevře „roletka“ s podrobnými informacemi o každém táboře, a to v rozsahu název akce, místo konání, pořadatel akce, způsob zásobování pitnou vodou a způsob zajištění stravování dětí. Další informace zahrnují splnění ohlašovací povinnosti, termín konání akce a počet rekreovaných dětí. Jestliže byl tábor kontrolován místně příslušnou krajskou hygienickou stanicí, je uvedeno datum poslední kontroly a výsledek kontrolního zjištění. V případě, že na táboře nebyly zjištěny hygienické závady, dostává tábor pozitivní symbol ☺. Barevně jsou odlišeny ikony táborů, které v dané lokalitě v aktuální sezóně nebyly zatím orgánu ochrany veřejného zdraví ohlášeny. V těchto případech se zobrazují informace o táboře z předchozí letní sezóny, včetně termínu a výsledku poslední provedené hygienické kontroly (viz. legenda na mapě).

Krajské hygienické stanice poskytují prostřednictvím svého informačního systému Hasičskému záchrannému sboru ČR, vedle výše uvedených informací o letní dětské rekreaci, dále i informace o školách v přírodě a zimních zotavovacích akcích. Geografické souřadnice mají v tomto systému přiřazeny i ostatní zařízení pro děti a mladistvé, které spadají pod výkon státního zdravotního dozoru orgánu ochrany veřejného zdraví. Uvedená data jsou podkladem pro řešení mimořádných (především klimatických) situací, jako jsou povodně, přívalové srážky, vichřice atd.